

950601-1

Popperova teorie falsifikace má jednu závažnou vadu, a to navzdory své nepopíratelné užitečnosti a – v jistých mezích – i oprávněnosti. Věc souvisí s Popperovým přesvědčením, že nemá smysl se zabývat významem slov (což vlastně pro evropskou současnost znamená, že nemá smysl se zabývat pojmy), nýbrž že je třeba myslet a mluvit o „věcech“, de rebus. Problém je právě v tom, že nelze mluvit beze slov a že nelze – vědecky, tj. evropsky – myslet bez pojmů. Popper uvádí paralelu mezi vztahem hlásek a celého slova (hlásky nemají smysl, slovo ano) a mezi vztahem slov a celých vět, výpovědí (asi v tom smyslu, že význam slov je dán jejich postavením v kontextu, ale izolována že žádný samostatný význam nemají). Tato analogie je po mém soudu neplatná, a její neplatnost byl s to dobře rozpoznat už Aristotelés, když slovům přiznal LOGOS, kdežto hláskám či písmenům nikoliv, a to nejenom izolovaným, ale ani hromadám hlásek). Protože slova přirozených jazyků mají cosi jako význam, i když tento význam je nutno upřesnit náležitými kontexty, je třeba se významem slov zabývat. Navíc je celá evropská myšlenková kultura založena na řeckém vynálezu pojmů a pojmovosti, takže náleží k čestným povinnostem každého hlubšího myslitele, aby sám sobě i jiným vydával počet nejenom ze svých výpovědí, ale také z významů užitých slov a vposledu nutně i z pojmů, jichž užívá a jakým způsobem jich užívá. Tu však platí, že žádný pojem, pokud je formálně řádně nasouzen, nelze falsifikovat, neboť falsifikovat lze pouze výpovědi (a soubory výpovědí, např. teorie nebo hypotézy).

(Praha, 950601-1.)